

2. Модель виникнення кредиторської заборгованості у разі збільшення витрат;

3. Модель виникнення витрат.

Модель виникнення кредиторської заборгованості під час оприбутковування товарів показує, що придбання товарів не означає виникнення витрат. Модель виникнення кредиторської заборгованості під час збільшення витрат пов'язує виникнення кредиторської заборгованості із збільшенням витрат. Модель виникнення витрат пов'язує витрати з виплатою грошей. Перша модель характерна для діграфічного варіанта бухгалтерського обліку, друга – уніграфічного, третя – камерального.

Список літератури

1. Гильде, Э. К. Модели организации нормативного учета в промышленности [Текст] / Э. К. Гильде. – М. : Финансы, 1970. – 364 с.

2. Соколов, Я. В. Основы теории бухгалтерского учета [Текст] / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 496 с.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.

© О.В. Прокопова, О.В. Ілляшенко, 2010.

УДК 65.012.32

Н.Б. Кащена, канд. екон. наук

О.В. Цуканова, канд. екон. наук

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РОБОТИ З АНАЛІЗУ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Уточнено поняття «організація аналізу реальних інвестицій» та розглянуто зміст проекту організації етапів проведення аналітичних досліджень.

Уточнено понятие «организация анализа реальных инвестиций» и раскрыто содержание проекта организации этапов проведения аналитических исследований.

A concept «organization of analysis of the real investments» is specified and maintenance of project of organization of the stages of leadthrough of analytical researches is exposed.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні ринкові умови господарювання зумовили формування нових концепцій, підходів, стереотипів мислення. Не обминули ці процеси і таку складну ділянку аналітичної роботи як її організація. Зміни в організації економічного аналізу в цілому, й інвестиційного аналізу зокрема, пов'язані

зі збільшенням числа об'єктів аналізу, трансформацією економічних відносин, правового поля тощо.

До числа малодосліджених належать питання, що пов'язані з організацією аналізу реальних інвестицій підприємства. За умов прийняття управлінських рішень на багатоальтернативній основі виникає необхідність визначення та дотримання чіткої послідовності аналітичних досліджень з доцільності здійснення інвестицій у реальний сектор економіки підприємства.

Отже, постає потреба в систематизації етапів аналітичної роботи для обґрунтування рішень з інвестування. Необхідність розгляду організації аналізу інвестицій виникає у зв'язку зі збільшенням кількості зацікавлених у результатах аналізу сторін; необхідності використання як традиційних, так і нових видів і форм аналізу; змінами у політиці та мотивації управління інвестиційною діяльністю, зростанням рівня програмного та комп'ютерного забезпечення суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації економічного аналізу посідають значне місце в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: В.В. Сопко, М.Г. Чумаченка, С.Г. Барнгольца, С.І. Шкарабана, М.І. Сапачова, М.В. Івахненко, М.І. Горбатов, В.С. Львовчикіна, В.П. Завгороднього, А.М. Кузьмінського, В.І. Самброського, Н.М. Олійника, С.З. Мошенського, А. Бірмана, В. Хойера, Ейсан Нікбахта та ін. Разом з тим вивчення та аналіз опублікованих з даної теми праць, теоретичних концепцій і практичних розробок дозволяють зробити висновок, що питання організації аналізу реальних інвестицій ще недостатньо розроблені як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах. Це негативно впливає на ефективність інвестиційної діяльності підприємств.

Об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень щодо організації аналізу на базі системного підходу зумовлюють актуальність наукової статті.

Мета та завдання статті. Метою статті є уточнення поняття «організація аналізу реальних інвестицій» та розкриття змісту проекту організації етапів проведення аналітичних досліджень.

Для досягнення мети дослідження визначено наступні завдання:

- систематизація думок науковців та уточнення поняття «організація аналізу реальних інвестицій»;
- характеристика етапів організації аналізу реальних інвестицій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукові підходи до організації аналізу були започатковані ще наприкінці ХІХ століття у рахунковеденні. Так, І.Г. Максимов зазначав, що в основі рахункове-

дення як науки, покладено ідею співрозмірності, порядку, розумної систематизації та досконалості прийомів, методів і графічних пристосувань, які спрощують огляд і аналіз даного рахункового матеріалу і полегшують здійснення необхідних розрахунків [1, с. 6]. Закладений історично базис організації аналізу еволюціонував та удосконалювався у XX столітті.

Дослідження праць І.І. Каракоза, А.М. Кузьмінського, В.В. Сопко, М.Н. Завгороднього, В.І. Самброського, Ю.Я. Литвина, Н.М. Олійника, М.В. Семчишина, М.М. Скворцова, Л.М. Омельченко, С.І. Шкарабана, М.Г. Чумаченко та ін. дозволило визнати, що у поняття «організація аналізу» вчені-економісти вкладають різні значення.

Так, Шкарабан С.І. та Сапачов М.І. визначають «організацію аналізу» як систему прийомів і засобів, які забезпечують оптимальне її функціонування та подальший розвиток [2, с. 56].

Бутинець Ф.Ф. розглядає «організацію» як систему раціональних, скоординованих дій вивчення об'єкта спостереження відповідно до визначеної мети [3, с.158].

Івахненко М.В., Горбатов М.І., Львовичкін В.С. [4, с. 31] стверджують, що «організація аналізу» – система заходів з метою вивчення господарської діяльності.

Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Завгородній В.П. [5, с. 4] вважають, що «організація аналізу» – система методів, способів та засобів, які забезпечують оптимальне функціонування їх та подальший розвиток.

Із наведених формулювань видно, що найбільш важливою характеристикою організації аналізу є те, що вона є системою.

Відповідно до думок провідних науковців-теоретиків [1-5], вважаємо, що під «організацією аналізу реальних інвестицій» слід розуміти системне впорядкування й удосконалення аналітичного процесу з виявлення потенційних можливостей підвищення ефективності інвестування та покращення результативності господарювання підприємства у ринковому просторі.

За цих обставин основними завданнями організації економічної роботи з аналізу реальних інвестицій є: забезпечення ефективності аналізу, його розвиток та вдосконалення; раціональна організація праці; забезпечення ефективного використання аналітичної інформації в управлінні інвестиціями; автоматизація аналітичної роботи; підвищення якості аналітичної роботи; скорочення термінів проведення аналітичної роботи; раціоналізація аналітичних процесів.

В організації аналітичного процесу як технологічної сукупності дій з аналізу реальних інвестицій підприємства виділяють три етапи:

підготовчий (підготовка даних); основний (виконання аналітичних розрахунків); кінцевий (узагальнення результатів аналізу, формування висновків та пропозицій) [5].

На кожному з етапів об'єктами організації аналізу є: аналітичні номенклатури, носії аналітичної інформації (номенклатур), технологія аналітичного процесу (рух носіїв під час виконання різних методичних і технічних прийомів аналізу) (табл. 1).

Під аналітичною номенклатурою слід розуміти склад (перелік) даних, які використовуються в аналітичному процесі для оцінки ефективності інвестицій. Як правило, в аналітичному процесі формуються три типи номенклатур, а саме: первинні (вхідні), проміжні (аналітичні) та підсумкові (кінцеві, результатні) [5].

Таблиця 1 – Об'єкти організації аналітичного процесу

Етап аналітичного процесу	Об'єкт організації аналітичного процесу		
	Аналітичні номенклатури	Матеріальний носій аналітичних номенклатур	Технологія аналітичного процесу
Підготовчий	первинна	таблиця перевірок готовності	програма аналізу
Основний	проміжна	розрахункова аналітична таблиця	аналіз
Кінцевий	підсумкова	аналітична записка, висновок	розробка рекомендацій

Первинні номенклатури аналізу інвестицій формують нормативні, планові та фактичні показники (у вартісному вимірі) наявності інвестиційних ресурсів та їх руху. До проміжних номенклатур аналізу інвестицій слід відносити показники складу, структури, руху та ефективності використання інвестиційних ресурсів, синхронності формування грошових потоків, а також аналітичні показники динаміки первинних номенклатур та показники часткового впливу чинників на зміну окремих показників, що характеризують ефективність інвестицій підприємства. Підсумкові номенклатури аналізу реальних інвестицій являють собою показники, які використовують під час прийняття управлінських рішень щодо управління реальними інвестиціями підприємства.

Матеріальні носії аналітичної інформації щодо реальних інвестицій являють собою: таблиці перевірок готовності, розрахункові аналітичні таблиці та аналітичні записки і висновки. Вони з'являються

Таблиця 2 – Зміст проекту організації етапів аналізу реальних інвестицій

№ з/п	Етап аналітичного процесу	Характеристика етапу	Коментар щодо реалізації процесу аналізу реальних інвестицій
1	2	3	4
1.	Підготовчий	1.1. Уточнення об'єктів, мети і завдань аналізу	<p>Об'єкт – реальні інвестиції (модернізація, реконструкція, придбання об'єктів основних засобів тощо)</p> <p>Мета – комплексна і системна оцінка доцільності реалізації інвестиційних проектів і програм та розробка заходів щодо виявлення і впровадження потенційних резервів підвищення їх доходності та ліквідності і мінімізації ризику</p> <p>Завдання – аналіз стану інвестицій у попередньому періоді; визначення форм і загального обсягу інвестицій на майбутнє; розробка бізнес-планів реальних інвестиційних проектів; оцінка економічної ефективності інвестицій в цілому та з урахуванням інфляції та ризику; аналіз чутливості реагування та визначення беззбитковості реальних інвестиційних проектів; виявлення потенційних резервів підвищення економічної ефективності інвестицій; розробка заходів щодо забезпечення мінімізації інвестиційних ризиків і підвищення доходності та ліквідності інвестицій</p>
		1.2. Розробка системи оціночних і аналітичних показників	<p>Оціночні показники – інвестиційні витрати, власні інвестиційні ресурси, запозичені інвестиційні ресурси, доход від інвестицій, ставка дисконтування, середньоринкова доходність, чистий приведений дохід, період окупності інвестицій, внутрішня норма прибутковості, індекс рентабельності інвестицій тощо</p>

1	2	3	4
			Аналітичні показники – структура інвестиційних ресурсів, динаміка оціночних показників, структурна динаміка, середньорічний темп зростання, абсолютне значення одного відсотка приросту тощо.
		1.3. Збір і підготовка до аналізу необхідної інформації	Узагальнення даних зовнішніх і внутрішніх джерел інформації щодо здійснення інвестицій за їх напрямками, обсягом, структурою інвестиційних ресурсів, очікуваними доходами, тощо. Залежно від потреб аналізу можуть використовуватися дані бухгалтерського і статистичного обліку підприємства, засобів масової інформації, даних фондового ринку тощо.
		1.4. Вибір методів дослідження	Розрахунок оціночних показників, порівняння, аналіз рядів динаміки, індекси, методи факторного аналізу тощо.
		1.5. Призначення відповідальних осіб та виконавців	Залежить від організаційної структури управління підприємством
		1.6. Вибір технічних засобів та форм представлення результатів аналізу	Технічні засоби – ПЕОМ, програмне забезпечення, калькулятор тощо Форми подання результатів аналізу – види таблиць, їх кількість, порядок групування та реквізити
		1.7. Складання плану аналітичної роботи	Розробка плану і програми аналізу

1	2	3	4
2.	Основний	2.1. Детальний аналіз інформації щодо інвестицій	Обчислення оціночних показників доцільності здійснення реальних інвестицій з урахуванням інфляції, ризику і ліквідності, складання відповідних аналітичних таблиць тощо
		2.2. Оцінка динаміки показників інвестицій (за складом та структурою)	Порівняння фактичних значень показників інвестування (обсяг, склад, структура інвестиційних ресурсів, очікуваних доходів, тощо) з даними бізнес-плану, фактичними результатами минулих років (періодів), показниками альтернативних проектів інвестування, середньо ринковою доходністю тощо
		2.3. Факторний аналіз показників інвестування	Кількісна оцінка зміни показників ефективності реальних інвестицій в динаміці та порівняно з планом
		2.4. Підготовка висновків за результатами аналізу	Формування попередніх висновків за результатами аналізу і подання їх керівництву підприємства
3.	Кінцевий	3.1. Експертна оцінка результатів аналізу	Перевірка і підтвердження достовірності результатів аналізу відповідальною особою. Формування аналітичного висновку
		3.2. Розробка за результатами аналізу рекомендацій щодо управління інвестиціями	Рекомендації відносно доцільності здійснення інвестицій і поліпшення рівня використання інвестиційних ресурсів підприємства

в аналітичному процесі на кожному з його етапів: на підготовчому етапі використовуються таблиці перевірок готовності зовнішньої інформації; на етапі аналітичної обробки – розрахункові (аналітичні) таблиці; на кінцевому етапі – аналітичні записки, висновки тощо.

Технологія організації процесу аналізу реальних інвестицій упорядковується створенням внутрішнього документа – проекту організації етапів аналітичних досліджень [5].

Запропоновану структуру проекту організації етапів аналітичних досліджень з оцінки доцільності реальних інвестицій, наведено в таблиці 2.

Висновки. Отже, основний концептуальний підхід до організації аналізу у будь-якій соціально-економічній формації полягає в тому, що правильна, вичерпна та цілеспрямована організація аналітичної роботи щодо інвестиційної сфери можлива, у першу чергу, шляхом чіткого дотримання сутності і змісту аналізу, його предмету, мети, завдань та методу. Варто додати до цього переліку також принципи аналізу інвестицій як правила взаємодії між елементами підсистеми аналізу зі складовими системи управління в цілому.

Список літератури

1. Максимов, И. Г. Счетоводство [Текст] / И. Г. Максимов // Краткий исторический очерк развития счетоводства и его значение в торговомышленных и сельскохозяйственных предприятиях. – СПб. : Коммерческая литература, 1906. – 80 с.

2. Шкарабан, С. І. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств [Текст] / за ред. С. І. Шкарабана, М. І. Сапачова. – Тернопіль : ТАНГ, 1999. – 405 с.

3. Бутинець, Ф. Ф. Економічний аналіз [Текст] : навч. пос. для студ. вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець, за ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : Рута, 2003. – 680 с.

4. Івахненко, В. М. Курс економічного аналізу [Текст] : навч. посібник / В. М. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2000. – 207 с.

5. Кузьмінский, А. Н. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу [Текст] / А. Н. Кузьмінский, В. В. Сопко, В. П. Завгородній – К. : Вища школа, 1993. – 223 с.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.
© Н.Б. Кашена, О.В. Цуканова, 2010.